

MIILANG

III

KEVADTALVEL

MCMXXVIII

HUGO TREFFNERI GÜMNAASIUMI ÕPILASKONNA VÄLJAANNE.

Saateks.

Miilang I püstitas küsimuse: «Millised võidetud võitluste võidud on meie?»

Miilang II selgitas, et võitude võitmiseks tarvis läheb «tööd juba kõigile pähe kinni kulunud põhimõtteil».

Kas peab Miilang III aru andma tehtud tööst ja võidetud võitudest? Kahtlemata! Ülevaated õpilaskonna ja ringide tegevusest kõnelgu selget keelt meie saavutustest ja tööst, kuid noored ei rahuldu ainult tehtud tööga, nad tahavad tulevikku tungida ja sääli oma tööd alata.

Sajule järgneb päikesepaiste, ükskõiksusele paratamatult järgneb aadete võitlus, samuti nagu noorusele järgneb vanadus. Kas siis oleme me ükskõiksed, veretud Tartaruse vaimud? Oh ei! Hädaldajad pole noored, need on vesivõsud nooruse lopsakal orasel.

Meie, noored, oleme kasvanud ja arenenud vaimu- ja kehavabaduses, mis olekski siis meil kurta. Meie teame, et vaim peab võitma materia. Noored teavad, et igaviku päralt on rõõm, aga mitte kurbus ja halisemine. Meie ajukesed rabelevad jõuliselt ja ülekeevais võitlus- ja püüdmisigatsusis.

Meil on siht ning suund rajatud juba esivanemate poolt, meie kohus on edasi tungida! Mitte sammugi tagasi, mitte sekunditki seisatada, ainult üks hüüd kerkib meie huulilt: edasi!

Need noored, kes oma surmaga otsisid meile vabaduse, need vanad ja keskealised, kes ehitustööd teevad meie kasuks — need ootavad meid vääriliste indiviididena astuma endi jälgedesse, sest vanadus teab, et noorus jõuab ja suudab, kui ta aga tahab. Ja kas puudub meil tahet?

Maa müdiseb meie, kalevlaste poegade, tugevaist jala-astumisist; vägev laul meie tugevatest rindadest tõuseb taevani ilul ja aul; meie tervitame iga inimest kui oma venda ja õde.

Siis meie vanemal on meist hää meel; hallpääse Kitzbergi värsked vaim keeritab meie keskel ja kaugele, kaugele läbi noorte ridade kostab ta hüüd:

«Noorusele mu tervitus!»

Olgem siis kord, noored, väärilised vastu võtma seda sütitav-optimistlikku tervitust!

K. R.

Soe Jüri pärandus.

Laiguna seisab okaspuu-mets keset kirjuvärvilisi nurmi; tiivaga hiivab ta Sajaküla, kuid süda — kroonina teistest kõrgem, koosnev vanust hiiglasist, kelledest iga aasta mitmed surmale suiguvad — kuulub Igevere külale. Mets on kui joon pikk ja ahtake, selja taga mustab Vooremägi, ees nurmed, hallidena vastu mäge jooksvad, ühenduses kaasistutega, ja nende keskel majad, kas moodsad «härbanid» või teoorjuse-aegsete suitsutarede tüüpi lagunenud rehed ja onnid.

Jõukaid talusid on punasemullaliselt joovikurabalt, milles valge-õielised angervaksad, tõrvalilled ja muud, karjapoiste suus «maitadeks» nimetatud rohud kasvavad, suur kogum näha — reas ja üksteise varjus; see on Igevere küla. Teisal, kus tõuseb Tagamäe hari, mis asub heinamaa, täidetud lodude ja linaligudega, on hütt — madal, vildak, eemalt otse rämpsuhunnikuna näiv. Katusel on vanad õled, täis oliivrohelist sammalt, kohati ka pundar uusi topitud vahele, niinega kinni seotud roovlatele, mis möödujaid muidu oleksid irevil hambul vahtinud. Säherduses pesas kui mutimulla-hunnikus elab Soe Jüri, hüüdnimega «Susi».

Kes ei tunne seda punaka, kortsus näoga vanameest, õlal iganenud kaheraudne, pära nikeldatud ilustustega. Ta on üksiklane — suurim ta sõbrust on ta tare ees kohisev mets, koosnev suurist puist. Siin on ta park ja jahimaa — iseäranis aga noores, valgetohulises kaasistus, tagapool tema haritavat linanurme, mida suur-talunik küünraga mõõdaks. Olgu vihm või tuul, teda võib ikka näha ummistunud metsarajal kõndimas, vana, kõvera varrega piip hambus, ja sääraseil juhtudel kardetakse teda, sest ep ole ju metsaskäijail pea kunagi ausad mõtted. Neil sulaspõistel ja karjaplikadel on ikka midagi asja, mis Soe Jüri lemmikuile haiget teeb, olgu või jaanipäevaks kaskede toomine, kuid ka seda ei salli «Susi». Kui poiss sööstub porist välja, kask lohisevana turjal, siis taadi nägu tõmbub veripunaseks, ja jookseb järele, rögiseb, lõgistasdes püssilukku, või karjub vihaselt oma madalast, haigest rinnast, kuid kergejalgse varga püüdmine käib tal üle jõu. Mõnikord paugutabki, aga ikka sellest rauast, milles asub padrun aja-

lehe-paberist tropisega. Ja tüdinult asjata ta gaajamisest otsib ta üles murtud puu kännu. Vaatleb maha, otse oma saapaninade ette, pop-sib piipu ning lahkumisel nuuskab nina, — see on palveks siit ilmast lahkunule. Pääle seda pilguvad vanakese ripsmed rahutult ja suurtesse kulmukarvadesse peidetud silmad vilguksid nagu elavamalt. Ta pilku võiks tumestada üksik klaas-selge pisar, sest ta pole nutnud enam kaua. On hulk aastaid tagasi, kui ta umbes samal ajal seisis hüti lävel. Nuttes ei häbenenud ta siis kedagi. Seljas oli tal must kuub ning ümberkaela valge sitsrätt, lõua alt kinnitatud plekk-nõelaga. Ta mattis oma ema, kõrgesse vana-dusse jõudnud lahket naist, keda matma isegi peremehed ei häbenenud tulla. Oli ju temagi siis mehejõus, oskas rääkida, juua ja paksele perenaisile, kes kogu söögikapi kaasatoodud toidupoolisega täitsid, mõne naljasõnagi visata.

Täna sammub Jüri läbi kuusemetsa-aluse sõnajalgade-pari, mis veest hiilgab ja jala all krudiseb, jättes põdevate haavadena endasse suuri vene saapa jälgi. Teda ootab nagu harilikult ta ainuke tumm sõber; ta kõhatab ja koriseb selle laiaoksalise, metsast kõrgema männi varjul, mis päeva veerul temagi hütti oma varjuga puudutab. See on vist sama mänd, vana ja ruske, keda ta lapsena eemalt künkalt, popsitare saviselt lävelt oli vaadelnud. Ta on tema vastu-pidavust kogu oma eluaja imetelnud, ja surragi soovib ta, pilk puhkamas oma tumerohelisel sõbral. Mänd õõtsutab võra ja valged pilvekiud manglevad kui liblikad ümber ta ladva. «Susile» tundub ta tänases kohinas midagi võõrast: «Ei tää, mõs tal puraskil peass olema, jüst ku ikes tõine.» Süljates mehise lartsaku puujuurile rögiseb veel korra, astub siis onni poole, pilgus vana duse tuim heameel. Tahmunud hütil on veel üks elanik: noor ja elurõõmus; vanake ei taha mõelda temast: see on ta elus ettetulnud suurim peffumus. Kui hää oleks nüüd-seil päevil mõnulda sängil, sorida vana, kollaseks muutunud lehtedega piiblit, kui noormees talitaks, sekka ätile mõne naljasõnagi viskaks, või jälle leepaja ääres raiumispakul hagu purustada ning vaevalt leegitsevat tuld sööta, et supp ei keeks kahinal üle. Ta on ju säärane

noormees. Oli ju lapsena sänikael, vaese sulasmehe poeg, ema poolt Jürile sugulanegi. Ei parandanud teda vits ega meelitused. Ta jäi ikka laisaks ja vastuliseks, kuid täis vallatusi ja tooreid tempe, milledest karjapoisid ja külalapsed palju vestsid, sest pahatihti olid nemad ta katsealuseiks... Nüüd on «metsavahi Tuumas» külas hulkur, kakleja, joodik ning kes-teab mis veel. Tal on nii paha kuulsus, et peremehed teda üle öla vaatavad, kuna noored talutütred temaga üldse ei räägi; siiski liigub ringi kõmujutt ja armastusjantidest. Vabadel minutitel urgitseb Jüri probleemi kallal: Kes võiks olla süüdlane? Kas ema puudus annab end tunda siin või oli poisile «paharett» sisse sündinud? «Öh – öh,» õgiseb seapõrsas lauda ukse taga, mille alt virtsased õled ripendavad. «Luta, nõtsukõne, prõlla mia tule ja tuu sulle süvva» «Susi» asetab püssi ämblikuvõrguga piiratud kapitagusesse nurka. Peletab eemale kõik pahurad mõtted kasupojast ja kohmib kuhja juurde, mitte õlekuhja, vaid mustava mineva-aastase kartulihunniku aseme juurde, mis haigutab aia taga. Ta istub lävele, puust vannike veega jalge ees ja truu sõber — pigimust piip hambus. Kartul veerleb kui kuulike noa all, mis keskelt poole õhem kui otstest, jättes ohvriks oma kärnalise koore. Peremees-perenaine muheleb iga sulpsatuse puhul.

Maanteel sõidab hobuseid; kostub tuhmi kabjaplaginat ja raudrehvide kolksatusi. Hall tolmupilv tõuseb ja valgub nurmile. Tuleb üksik jalakäija. Vanake vaatleb, poolikuna kooritud kartul sõrmi vahel. See inimene oma kahele poole hõljuva kõnnakuga näib talle väga tuttava. On imelik kontrast: taga lõõskav helesinine maastik, esiplaanil must, vaaruv kogu, kui telefonipost keset kuldkollast rukkinurme.

Toomas astub õue, üleni tolmune, silmad vidukil, kuna lõuga katab umbes tollipikkune punane harjashabe.

«Nu esä, kuis ellad?»

«Mu poig.....»

Kasupoeg taarub künnisele. «Külan um eilä õdagu Reteli ää palanu.»

«... Laits, kas sa ei võis mõnikord kõrtsis käimata jätta?»

«Vana! mõs sia ka tiad ilma elust?»

Jüri segab vahele: «olled ju kaits päiva ää

ollu Ma vanainimese-roju koole siin ää, ega tia kiaki, ega pane kiaki silma kinni.»

«Mia olli Retelil palamise aegu abin ja vana Piitre and mõned klahvid.»

Ta kõigub kapile. Madal on see tumepruun koidest söödud kapp, mille sisemuses ta nõike käsi kobab — otsib! — — mida?

Vanamees tuleb sammu lähemale. «Laits, jätas nüid.»

Tooma hääl kõmiseb; «Mia ei ole tan päiv otsa süvva saanu, noil ei ollu endilgi mitagi hamba alla tsusata. Vanatoi! Mia ole nällane. Mia tahas süvva!... kas sa kuulid; õkva prõlla.» Joobnuna vahib ta taadi otsa. Taas leiab selle, mida ihkas — vana pika kaelaga madeirapudeli.

«Kus, tan mu juuksva vastu aitav rohi. Tast ei tohi mitte tilka puttu.»

Puhas viin voolab noormehel kõlinal kurgus alla. Ta tõukab pudeli püüdjat taati küljega enesest eemale kui kalkun võitluses. «Kurrat,» kohmab ta vahuse suuga, «tii tüüd ja ei saa lõnksu viinagi. Ätt, sia võis mulle kah natuke raha anda; sul ju seta va' kullapuru ära käkitu iks um» Tooma ees keerleb kogu tuba. Ta näeb pisikesi putukaid silmi ees jooksmas ja lausub mitu korda: «Kulda, vanatoi! kulda!» Ta haarab vanakesel õlust, raputab teda, vahtides ta mullakarva näkku.

«Hull! — issameie. Oh sia jessuke!»

«Mõs kurradi essus... kuld siia, või anna viil üits tips viina.» Toomas taganeb. Tool langeb kolinal ümber. Vanataat oma marmorkarvalise näoga on selgapidi vastu kapi ust surutud. «Mia küs, et anna raha siia — mia vii ta kindlasse paika.»

Taat vahib ta punsunud näkku. «Mis sia, tõbras, kaed tan?»

«Raha!»

«Tuomas, sia kõneled minuga nõnna. Sia nõvvad raha. Sulle juutkele, mu kirstu naglale, peass mia uma laeka fühjendama. Söögu teda ennem kuulmeistri laitskestega kompvekeks, või susi mõtsan, kui sia, kis sa mulle häbiks olled. Mia olle nüid tõiste sian null. Vanasti viil mõnigi peremiis kõnel kui omasukusega..... Tuu olli viil tol ajal, kui sia kõrtsi lavva taka ei konutanu, kui sia ei kemplenu pussiga üüsi külatänaval ringi.» Ta hingeldab, pühib käeslajaga suud ja jätkab:

«... Kis um Maasindu Kadri latse esä?»

Toomas on kahvatanud; käsi surutud kapi-lingile, mürahtab ta. «Neetud,» haarab ta taadi rinnust kinni ja surudes nägu vastu nägu sosistab: «Ka sia olled nende penide hulgan, kes uma lõugu ei jõvva pidada» Vanamees oiatab. Toomal on vihase härja vaade, taas viskab ta isa eemale, kes ühes tooliga põrandale langeb. Ta tormab õue, uksi paugutades sulgedes. «Hüh, sia tsiga, ära määrese vastse vati,» haugahtab taat, kobides maast üles. Ei ole enam Toomast — õllest leemetava laua ääres hoopleb ta, võlgu võetud kortel viina käes.

Vahtrapuust katuserennis soriseb vesi. Taevas on täis musti ripendavaid pilveräbalaid. Jüri silmis helgib nõrk, märgunud hagudest tulev koldelõõm. Ta on tõsiselt haige. Lebab poolküllakili naril ja vaatab ajuti tühja pilguga kaminasse, kust tõuseb valget auru ja toidulõhna; must ja haigutav on lee-auk; ta naerab ku metskass peidus olles, tundes valitud saaki paratamatult ohvriks langevat. Väljas mängib tuul puude märjes oksis, mis inisevad vihmavalinguis kui janused lehmad, nähes sügavas kaevu põhjas vett. «Kuule, pai taivane esä, kuule uma väeti sulatse heli, kel ei jätku enämb jõudu notsulegi süvva andmiseks. Anna mulle jõudu, anna mulle uma õnnistust, et mia ei heituks, kui mia lään ti ma manu. Avita mind nõnna, nigu sia tuhandid ennembä olled avitanud ja avitama saad. Ää tõrele iga nuhte mind. A . . . . a . . . aamen . . . Öh . . . öh . . . Notsukõne!!»

Ta koperdab leepajalt kambrisse. Tal on nii kerge jalus kui tõustes kõrtsi lauast, ja midagi undab järelejätmatult kõrvus: Ta avab nõeaugu kaane.

Mustast, nõgisest topsist helgib kuld — Soe Jüri aastate vaev. Ta elu eesmärk, koguda kaaneni see tops, pole täitunud: veel mahuks neid siia kamalutäis, kuid enne tuli mäss ja mässuga kadus kuld. Siin on peidus rasvaseid metslinde ja hallikarvalisi oravaid. Iga kord, võttes kätele seda väikest karpil, on Jüril säärane hubane tunne, nagu sel päeval, mil esimene kümneline klõbises karbi põhjas. Ses karbis on ta elulugu, siin on mälestusi jahist, müügist, kõrtsist ja kohtust. . .

Nüüd tuleb see tänamatu «lakard» ning sirutab ahned käed välja, et säält lõigata, kuhu pole külvanud.

Hoog vihma paiskub vastu aknaruutu — mänd nagu hüüaks, on kuulda ta kurblik ragin. Jüri

pea muutub selgeks kui talveõised tähed. «Tema, kis mu kogumist on näinud, iga kümmelist kohinaga tervitanud — tema mind päästab; varjupaika, va -- a -- r -- ju -- pa -- i -- ka.» Kilkide koor ahju taga, savikivi pragudes ümiseb kaasa: õnne — õnne!

Tulles on ta jalad kui kahekümneviie-aastaselt. Ta lemmik on varjus — vihm uhab jäljed ja maa kasvatab kattteks rohtu. See on ta luigelaul, ja nüüd oleks aeg . . . .

. . . . . Öösi ta väriseb, nuutsub kui laps, puhib ja ohkab. Kahe käega hoiab ta värisevat, kõhahoos krampivat rinda. Ta ainuke palve on: tuleks keegi! Otsaesine on tal kuum kui punane malm, silmi ees on tuhm öö kollane ning kogu toas hõljub sinine toon. Ta igatseb oma kadunud poega. Oleks tänulik, kui see suruks oma jahutava käe ta otsmikule.

«Nüüd koolen tan,» ta tunneb, et koitu enam ei näe; «ei ühtegi hengelist enam.» Kui olid eluaeg üksildane, siis ole seda ka surses ja ühine rahu oma usutava kõrgemaga. Ja enne kui tõuseb agu, lakkab ta rõgin. Jüri rahuneb, piibel käes; kägaras asemel jääbki ta sinna . .

Taeva valgenedes tuleb Haavaristi Juku metsaonu poole jutule, tuleb kuulama, kas saab kuivanud kuuski — väikesi, nigelaid — hernekepeks. Otsitav lamab: punsunud näo ja verise suuga — piibel krambitud pihku. Ei ümmarguse näo ja nudipeaga Juku vaata kauemini. Tormates läheb ta, kui oleks kari hunte ta kannul, soo poole ja ongi talualuses männistus, kuhu juba paistab pihlaka otsa kinnitatud tuulelipp.

Uudis kaob sellesse tarre, poeb siinsete meeste puhudesse varjule. «Või ää koolnu . . . oh sia va' õndsake! Olli iks üits tubli miis,» lausub musta-valget kirja habemetüügastega Paamu. «Ei tää, kellele ta uma kulla andse.»

«Mine nüüd, kuhe kulla jaht . . . va' patuoinas,» tõreleb perenaine sekka; «andke umeti koolnulegi hengerahu.»

«Esä, ta on vist äkki koolnu. Olli nii imeplik,» lausub Juku. Sellega jääbki.

Õhtul, kui pimeneb, lähevad siitpere inimesed surnut vaatama. Uudis ei püsi ükski siin. Keegi teekäija viib ta külla. Neljas-viies osmikus kuulevad mehed vargset kulla kõlinat, mis ootab ainult võtjaid; ühtlasi tekib hirm: võib-olla toimetab mõni ennemalt selle portsu

kõrvale. Töögi ei taha porisel nurmel mitmel enam edeneda.

Kui astub Paamu onni, siis Toomas lõhub ahju, viskab kivi kivi järele maha voodis linaga kaetud, kange vanamehe kõrvale. Paksu kollast tolmu hõljub.

«Hurjah, mis tan lõhkse,» lausub Paamu, endal piste rinnas: ehk leiab tema.

«Kis ti ollete? . . .»

«Terre jõvdu — naabrimehe!»

«Ah Haava ristlase või . . . . . Kis tiat?»

«Karjalais.»

«Hm, mia kuuli kõrtsin üte võera kaupmihe käest . . .»

Metsas hulgub muidki — vaadatakse huviga tare valgustatud aknaid.

«Jüril kuulsi rahagi olevat,» kohmab Saamu.

«Mõs rahha? Mia olle ta pärija ja sii um miu uma. Naabrimiis, ole hia ja kutsu naisi, kis koolnu lautsile paneva.»

Naabrimees ja vahepeal juurde kogunenud teised külamehed naeravad.

«Ehk näppas tu kaupmiis kullakompsu ää,» lõõbib sepp.

«Mis te lorate tan. Kasige minema!»

Mehed lahkuvad, kahjurõõmsalt naerdes, et poiss midagi ei leia; nad ei kardagi teda, aga öösi raha otsida on rumal. Nad häbenevad isekeskis üksteist.

Toomas lõhub, kisub põrandalauadki üles, rikkudes seega rõskusemardikate uinakut. Koidule naeratab vastu lõhutud pesa, vana lind väsinuna sees. Kas oli siin kasupoeg või olid siin röövlid? Siin polnud kumbagi — siin olid inimesed.

Pääle matustki kõnnib metsa ääres kahtlasi isikuid ringi — labidad peos, otsitava kalmul aga kasvab tulilill.

R. Lepik.

Taliöö.

Vaatlen: langeks nagu taevast filku,
kiirgavaid, tuliseid;
kevadööl kui kastepiisku —
silmi säravaid.

* * *

Ent on taevas taliöine,
õhukarge, hall.
Helgib kuugi üksluine . . .
särab lumivall.

Üle raja vilgub fähti,
paistab, kustub, kaob —
nagu pääseks kuskilt lahti
õhumerre vaob.

Pilvesäangi peitub kuu,
lasub vaikne pimedus.
Varju heitmast härmas puu
loobub. Kõikjal hämarus.

* * *

Kergelt jooksvad pilved hallid,
libisedes, ruttu.

— — — — —
Nõnda kaovad kõik, kes kallid —
jättes järel nuffu . . .

Poemist „Laulev Paan.“

Sumedad teed.

Tumedad veed.

Orus koriseb õõ.

Pakatusel taeva sinine suu.

Varsti kustuva kuu

külmal ehal seob värisev koit

ümber silmapiiri punase vöö.

Paan seisis kaldal.

Mõtles: „Olge hüvasti, hüvasti kõik!

Sead süütud, kenad lehmad, targad härjad!

O, karjaplikad, keda kogu suve

vaenlastena — kallistena püüdsin, tulge kõik!“

Seisis kaldal.

Hüüdis: „Olge hüvasti, hüvasti kõik!

Veel andke mulle oma arad huuled,

ainult kord mu hinge veel mahute kõik.“

Ja kauged kajad hüüdsid hüvasti ka.

. . . Kevadel kostsid kõik kutsed liig valjud,
kõik põgenes, põgenes kõik.

Lihased, jalad kui lendavad tuuled,

suul kutsuv ja meelitav hõik,

tuiskas ja ragistas metsades jumal.

Kõik põgenes, põgenes kõik.

Siiski ei olnud, ei olnud see rumal,

kel järele jõudis kord Paan,

kelle ta lingutas üksikul teel,

see tütarlaps, tütarlaps noor.

Ainult liig valjusti rääkisid tuuled,
mis meelitas jumala keel.

Ainult liig palju, mis elus veel eel,
sai teada lapselik meel.

Ainult liig kiiresti tundis ta väsi,
kui aimas ta enesel ju

saabuva jumala karvaseid käsi.

Ainult liig valminud olid ta huuled,

liig kitsaks jäi kehale loor.

Jäid õrnalt surutuna vastu rinda

kaks tõrkumisel väsind kätt. . .

Kaua laulis paljudest asjadest Paan,
murdes lilli, murdes õisi.

Hüüdis: „Olge hüvasti, hüvasti kõik!

Veel andke mulle oma arad huuled,

ainult kord mu hinge veel mahute kõik!“

Ja värisesid murtud õied ta peos kui surija käed

Hüüdis murdes oma ristlevaid mõtteid:

„Kallid, olge hüvasti, hüvasti kõik.“

Ja kauged kajad hüüdsid hüvasti ka.

Kaldas laksusid tumedad veed,

viisid kaugele sumedad teed.

Lahkus Paan,

astudes üle kevade haura. . .

1926.

A. Jooneots.

Päev mineviku varnast.

Mürts, mürts — — — raudkangi vöbisev värin — — kirkaste ühetooniline tagumine — — — labida näriv ragin, tungides paekildudesse — — — kriiskavad susla signaalid. . . On põlevkivi-kaevandus. Siin teenitakse leiba — omale, perekonnale. Leiba? Jah, leiba, kuid niisugust, mis niisutatud oma higiga — oma verega. Töötatakse hommikust õhtuni, nädalast nädalasse, aastast aastas, et hoida kingitud elu, hoida kingitud, kuni ta võetakse tagasi — kuni ta kustub higisse. Mees! raiu kivi, lõhu! Sest iga kangutatud kivikamp aitab pikendada su viletsat elu. Sulle on must, jäme leib

parem kui teisele šokolaad, sulab paremini kui kompvekk. Ja! sa ei saa paremat tahtagi: puuduvad tiivad, mis kannaksid sind Kunglamaale. Hommiku päikese tõusuga hakka sudima, tarvita vaheldumisi kirkast, labidat, kange, rasket, pea 25-naelalist haamrit, sõiduta käru kõrgeil pukel raske paekoormaga, söö leiba, heeringat, rüüpa vett kasteks, näe und piimast ja võist. On tuline päikesekera taevavõlvilt lahkunud, siis mine barakki öökorterrisse — ja selle rühkimise, kooneerdamisega saad vaevalt 2 krooni. Võta raha ja kiida Jumalat! Jumal on su kaitsja, paitab oma heldemeelse

käega sind magama, unustama raskusi? Kuid iga kaevur ei tunnegi Jumala paitavat kätt, ei usugi tema uinutavat paitamist.

„Oi, naabermees! oled vist kogu öö tam-pinud paasi, kuhu sa rühmad?» Nii tervitab umbes 20-aastane tööle jõudev kaevur oma kaasvõitlejat.

„Poeg! põõnasid kui põrsas põhus, nägid vahest und Leidast, kui ma juba kella 3 ajal esimese kärutäie kummutasin. Jah! Tükk tööd on tehtud; vaja keerata plotskit: kisub kuradi-nahk suu vesiseks, nii kõva on sellel tükil paekiht. Murra või kirkas kangutamisel, oleks vaja tinutada kangiga, siis mõjuks.”

Noormees, suu haigutusest vesine, istub oma tüki kaldal, silmitsedes eilset tööd.

„Oli see magamine, nägin ma und, nagu ta sonib seal? Maga, kui lutikad peavad pulmi aluskotil, kui prussakad proovivad lõugade tugevust paljal ihul! Õhtu vao kui surnu sängi, silmad nagu suletakse kinni, und topitakse kotiga pähe. Oleks tarvis lõpetada öösine laaberdamine, enesest raputada kiusajad sõb-rad — aga ei või! Siis oleksin ju seltsiliste vaenlane ja viha-alune.” Alles algaja on noor-mees. Ei ole ta läbi imbinud kaevanduse elust, pole tundnud turjal lutikate tuljak-tantsu ega prussakate puremist.

Oli täna vähe kauaks magama jäänud. Eile oli teiste kaevuritega lullitanud kiigul. Oli tüdrukutejahil kella 12-ni. Proovis teiste-ga käerammu, keha sitkust, kiige julgust, lõuavärki. Oli pannud kiigel tüdrukud karju-ma, hädaldama, poisid hoiatama, möödamine-jad seisatama, suust lollusi lobanud, mille üle ise veel muigas.

Eile oli palgapäev, sellest nii suur «tram-burai». Temagi oli kummardanud viina ees, ainult kummardanud, kuna teised põlvitasid. Oli toetanud mehi, kelle naised neavad viina. Sealt ep see roidumus kehas!

Noormeestunnebrõmunaabrirühmeldusest. On mõnus olla pealtvaataja, kui teine nagu mängides keerutab kirkast, aeg-ajalt tarvitades läikinuks kulunud labidat. Kõik läheb nii ker-gesti, nagu iseenesest. Naaber on tugev, hoo-las, ei tunnusta viinajumalat. Peoplesad on nagu läikivaks hõõrutud tallanahk, kuna nooruril pu-netab nii mõnigi rakk algajal liiast hõõrumi-sest. Kuid ega rakud tööd takista; töös neid

ei tunnegi, ainult puhkuseminutil oleks nagu mõni koht „käelabidal” hellem, tundlikum.

Särgita tehakse tööd. Higi haihtub kehalt otsekohe õhku, muidu imeks särk kui merekäs-n endasse tõrvase higi, oleks kui leost välja võe-tud. Selgelt paistavad töötavate lihaste grupid pruuniks põlenud kehal kirka keerutamisel, kühveldamisel, käru lükkamisel. Nõuab siku-tust, kuni jõuad päeva jooksul 8—9 kümmend kärutäit sõidutada musserit mäele. Paneb jooksma higi, selgroog tõmbub nagu vibu vinna, kui haarad kinni käru juhtpuudest. Nagisevad koorma raskusel pukele kinnitatud lauad, ragi-seb liiv, paekillud ratta muljumisel. Hoia, vend, käru tasakaalus, sest tee on kitsas, nõuab julgust, harjutust, kuni unustad, et viibid, noor-mees, oma haua kaldal! Väike kallutus ja tü-kis käruga hingitsed all 2,5 sülla sügavusel paesel kaeviku põhjal. On õnn — ronid tagasi pukele kas kohe või paari nädala, kuu pärast; juhtub vastupidist — tegid viimase sammu, lennu Manala väravatele.

Noorurigi lööb juba vägevalt, mütski on kadunud peast, ammugi särk. Nägu õhetab rohkest verest, kätele on tõusnud sooned kui maugud, sinised vöödid läbivad lihastegruppe.

Nii lüüakse mitugi tundi; vahel keerutatakse plotskit, tõmmatakse paberossi, topitakse piipu. Naligi ei viibi metsas, vaid kaevurite juures. Kae-vuri nali on peenema seltskonna inimesele labane, jõe, vastik. Lõuna-ajal tehakse väike uinak barjääri kaldal ja siis suditakse õhtuni.

Aegamööda kaovad kaevurid barjääridelt. Veel üksik kirka löök paekivisse, käru ratta vingumine, nagu nutaks raskest tööst — ja vaikne on kaevandus. Öine udu matab oma alla päevase töö, udu, mis on tihenened vöib-olla kaevurite higist, varjab terve kaevanduse võõra pilkude eest.

Seda elavamaks muutub elu barakkides: kaevurid jõuavad koju. Kellel on perekond, leiab sooja söögi eest, teised peavad ise ühis-köögis valmistama, muretsema poest toidupoo-list; säälgil „pügatakse“ neid kui lambaid. Kes väsinud, vajub kui puunoff asemele söödikutele süüa. Teised, nooremad, tormavad kiigele või kaovad rahvamajja ajalehti lugema, kabet või kaarte mängima. Kuulda on vaid poiste naeru, tüdrukute kiljahtusi, laulu.

Veel viimane hüüe: homme jälle! Viimane tulekuma baraki aknast, siis matab vaikus. needki inimeste elu tunnismärgid. Öö oma salaliste tontidega sõuab siia. Näuu! kostab nii haledalt, paluvalt. Auu. . . u — nii koledalt, murdvalt. . .

Võitlus!

Võitlus toidu, elu eest. Kus võitlus, sääl langemine. Surm pärib sadu, kuid võitlema jäävad tuhanded — ka kaevanduses.

Karl Kiift.

Herbert Haini lõõtsmoonik.

Mats pastlaga, mats viisuga
läks tantsma oma Liifuga . . .

Herberti kahereane hüürganas jälle kui hull oma peremehe põlvil õõtsudes. Ei olnud enam arugi saada, et see ifka see endine „Trulla“ oli, mis mardipäeval nii waese omaks tehti, et taft aina ripendus järele jäi. Küll talle anti siis jalgadega, rebiti, torgiti, aga näe — ei tähendanud see Trullale midagi; nagu pilksiks peksjaille hüürganas ta veel hoogsamalt kui waremalt — ja kui ta veel Herberti kätes on . . .

Herbert ja Trulla — kes küll ei tundnud neid kogu wallas? Küsinud võdi footagufelt karjapoisilt, ifka midagi ta teadis taft võdi õigemini neist. Nagu mees ja naine olid nad, elasid koos üle kõit elu momendis. Kui Trulla tappa sai — wiist siis Herberti terweks jäi? Oi — ei! Herbertilgi oli turi pääle mardipäevalfirmassi tohe mõni aeg walus ja muhk pääs. Ei julgenud siis külas enam tüff aega nägugi näidata — üffi ta tulla ei tohtinud, kuid Trullal oli „häääl ära“. Siis ta parandas teda, arstis kui haiget liimi ja lappidega ja diendas paindunud puupilpaga keeli, tegi mõnele klahwile nõõbigi süldist leitud põrja-fääreluuft pääle, proovis hääli ja puhastas. Puuosad wärwis siis ilufaks punafaks, tõmbas lõõtsa paigakohad saapamäärdega mustaks ja pani ahju pääle kuiwama. Arstis iseennastki. Lasfis õhtuti, kui ahi küdes, ahjupaistel puupiiritusega oma turja worpe hõõruda — see tegi turja õõks pehmeks — sai siis magadagi, muidu walutas kui kuriwaim.

Ei kuulnud ega näinud keegi enam kolm nädalat Herbertit ja Trullat; arwati, et ega Herbertist enam midagi saa, — Trulla oli ju lõõtsmoonik. Eks nüüd mõldri-Gedi saa küla pillimeheks, kõrtwaldas Herberti eest ja mängib ise. Aga ega ta Herberti wastu ifka saa; kui Herbert mängis, siis oli see ka mäng. Santti hakkas Herberti

pilli kuuldes tantsima, aga Gedi otsekui waetwab twäetit looma.

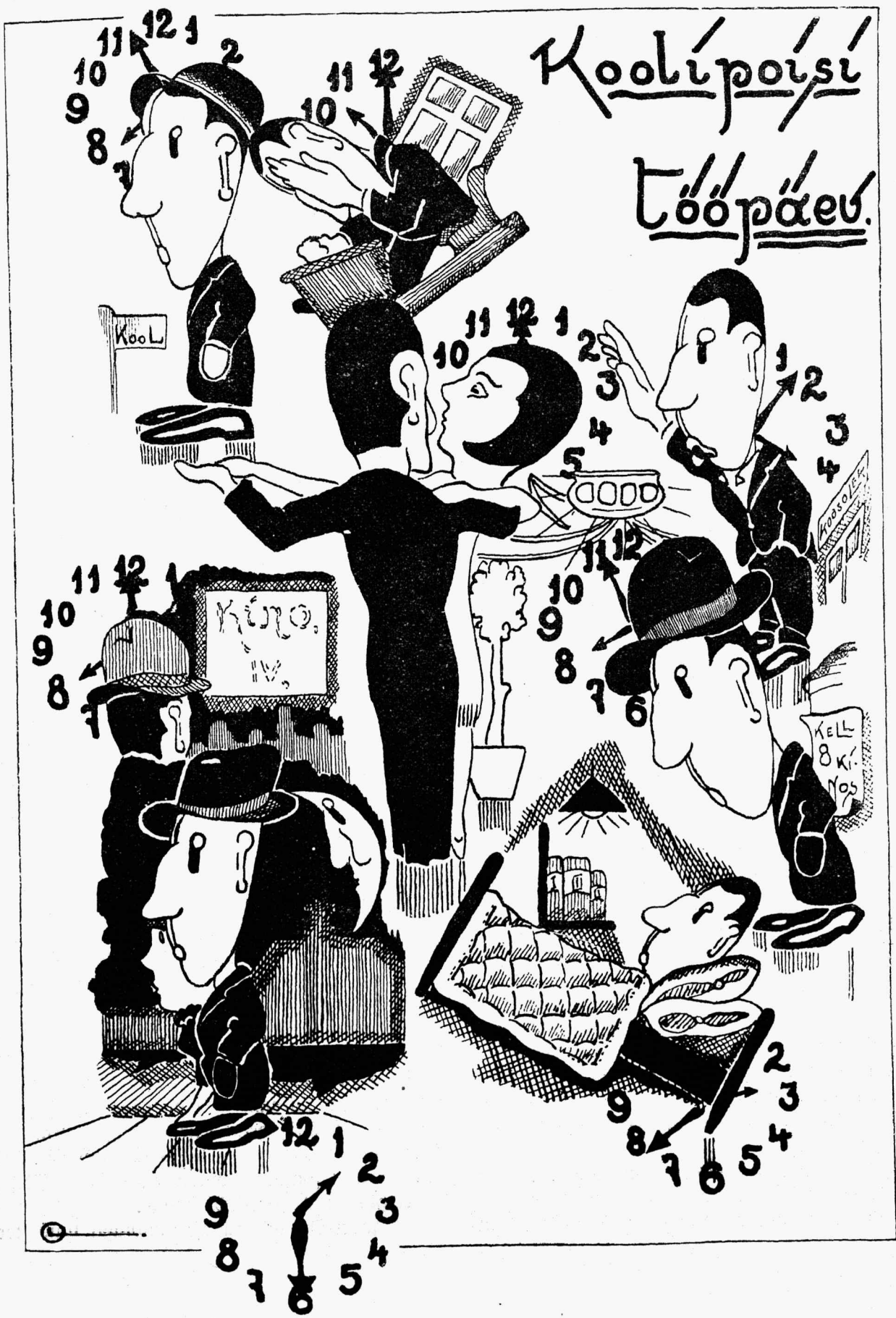
Nii arwati jah külas.

Aga Herbertil olid koguni teised plaanid. Ta ei mõelnudki oma pilli igaweseks nurka heita; ei, ta weel tahtis näidata ford Gedit ja kõigile, mida Herbert ja Trulla lõõtswad. Milleks ta's muidu oma „naist“, nagu ta teda ise armastas nimetada, nii hoolega arstis?! Jah — terwe küla mõtles ta weel pahurpidi pöörata oma Trullaga, kõigil kõrtwad huugama mängida, nii et nad teda ilal ei saa unustada, teda, Herbert Haini, ja ta Trullat. Nüüd ta ainult puhkas ja ootas parajat aega. — Las kuulwad enne Gedi mängu, siis minu! mõtles ta, las nad siis tõrdlewad! Ja kuidas siis külatüdrukud kadedalt teda kaetwad ja austawad, aga tema ei tee neist wäljagi, temal on Trulla. Päris mõnus oli seni tal kuulda olnud, kui räägiti, et kuhu Herbert ja Trulla tulewad, sääl pole muud kui lust ja laulupidu! Tema nagu pigistas Trullast igale poole natuke rõõmu, aga wiimase tahtis ta taft kunagi wälja walada . . .

Ta täna oli tal seks wõimalus, täna — wal-latwanema wanema tütre pulmas. Suuremaid pidusid siis palju weel on kui see pulm, kus pea pool walda koos ja mõldri-Gedi ka. Ta istus akna all pingil, pill põlvil aina õõtsus, ja mängis. Wana Trulla otsekui laulis, ja kui weel Herbert oma registrid ka awas, siis kõigutas ras-twane Ohaka Märcki laua taga oma rasket feha tahtis ja huikas seffa, nii et tuba wärises.

Herbert aga pigistas filmad pilufile ja uuris kõiki pillkatwa, ülelolewa muigega — tufast Geditki, kes Maaliga ufse kõrtwal pingil teiste ülemeelikut

Κολίποισί Τόοπάει.

feerutamist nautisid, vahetevahel tema poole waatasid ja westlesid.

„Kuulete ja näete nüüd!“ hõiskas Herbertis. Ta sõrmed tabasid wääramata kindluslega nõõpe ja neid litsudes hüppasid helid kui pääsenud linnud lõõtsast pakku õhku. Ta sattus waimustusse; weel kiiremini ja kõwemini, ifka weel mängis ta, siis — waikne lõpp . . .

Mõnda ei mõistnud ju keegi pääle Herberti lõpetada.

Ta oli uhke, kui pitsitas pilli kofku ja asetask pingile; waatas õhetaiwaid ja higiseid nägusid, kes naeratasid temale ja nokkiva pilgu siis Cedi heitsid. See oli tore! Aga mitte enese, waid oma pilli pääle oli ta uhke. Missugune seletamatu wõim küll peitus ses mustas lõõtsas?! Kui Herbert oma tugewad, fondised sõrmed talle wajutas, hakkas see häälitsema, ja aeglaselt koondufid helid korrapärasekse rütmi, mis kiskus iga ühte enefega kaasa hõljuma õhku, kuhu lendusid wiisid. Herbert pani Trullale nagu sõnad sisse, nõiasõnad, mis wilkshatasid iga kuulja keelel wõimees. Eks Cedi mänginud küll hästi, kuid midagi oli ifkagi kummagi mängu wahel.

Herberti pill olla sisse mängitud, seletas Cedi igalühel, seepärast kõlatwat paremini. Aga kui Herbert olla kõrd Cedi pilli wõtnud, räägib rahwas, polka ennem sarnast mängu kuulnud kui siis.

„Osta ka omale uus pill,“ oli Herbertile nõu antud, kuid tema wastanud, et temale jätkuwat Trullast eluajaks.

Aga ainult üks kõrd elus on ka Herbert kaifutanud teise pilli. Ja millest muust siis see sõdagi tuli mardipäetwal; just sellest, et Herbert paremini mängis kui Cedi ja teised.

Herbert nagu ei mäletanudki seda enam — täna näis see talle ammu möödunud oletwat. Ta ei olnud peksjate pääle wihane — ei. Trulla oli ju terve, tema ise ka, mida siis enam wihaks wõtta? . . .

*

Õhaka suured tahatud seintega peretared ja teisedki toad olid pakfult lärmi, suitsu ja tuhat haifu täis. Waetwalt wõis kuulda teise sõnu, kes ju kõrwal istus, nende wastfelf walgetwõõbatud seinte wahel.

Muud siin ei oluud kui üks igawene rüsin, filjumine, karjumine, tõufamine, torfimine ja — fõõmine ja joomine. Kõigile oli salatwaim kõiku-

wad jalad alla seadnud, oli see kas wõdi üheksa-aastane karjapois Zukugi. „Kõiwemad“ mehed istusid laua man ja harutasid ilma ja walla asju, kuidas nad käiwad ja on, teised hullasid tagatares tüdrukute seas. Naised kaesid päält, mis pojad-tütred tegid, ja lämmitasid truubi ääres turja.

Aga palju oli pulmalisi küll, — terwelt kuus laudfonda. Ja pääle oli õhaka perelaud kauris mahukas.

Ei olnud siin mõni matus wõdi midagi muud, kus ei tohtinud larmata ega naljatada, — mis on pulm ilma lärmi ja wiinata?! Pidi jooma, pidi rõõmus olema ja larmama; Märt tahtis seda, sest teist wanemat tütart tal enam polnud, kelle pulmas oleks wõdinud lallata.

„Sõõge ja jooge, kui te pulmas tahate olla, ja teke nalla!“ ütles ta. „Kas mul midagi weedi om wai, et te ei wõta? Jooge! Kuramus, kui miu tütre pulmast üks omal jalal kodu lätt . . .! Pulm piab üle walla olema! Kas mul muidu Herbert mängmä oleks tullu?! Laste käiwä!“

Klaas „hallast“ käis Märdil kurku kui kähwatas. Ega teisedki teist kõrda fundida lastnud. Wiin kadus klaasest kui libend kähisewaisse kõridesse. Paar kilu wifati „fakusmendiks“ järele ja jorutati jälle.

Naised nagu häbenesid wiina, — jõid enam õlut. Aga ega risti ette ka ei löõdu, kui tujju fatuti.

Ja ega wift kuskil polnud ka rohsem wiina wulifenu, õlut kahifenu ja wahutanud kui täna siin! Kel oleksid kunagi suuremad pulmad olnud kui täna õhaka? Ei wift kellelgi. Ja nii palju joobnuidki mitte . . .

*

Herberti wõttis wiina — õige tihhti, mängib ja tegi nalja. Õige kirju ja kõikuro oli kõik ta filmi ees, aga hästi mängis ta siiski. Pill mängis nagu ilma Herbertita. Kuid wõis ka ju wõtta, sest täna lõikas ta loorbereid.

Aga naljakas, miks Cedi taga täna nii sõber oli: pakfus ifka wiina, seda punast, mis Herbertile alati moffa möõda oli; ja puhus mõnikõrd mõnufat juttugi. Ise oli teine õige pehme. No mis pidigi Herbertil selle wastu siis olema, et Cedi temaga sõber oli — las olla, saab ehk nüüd aru, et ta ei saa tema wastu. Ta litsus lõõtsa, nii et hige otfal, sest Cedi kuulas.

Maabri-Ott oli wäljast kämbлага lund too

nud ja poetas teravilisi tüdrukutel kleidikaeluselstisise. Maalile, kes seljaga tema poole istus, ta pistis terve palli pluusi. See kihatas, punastas ja tõusis püsti, kaelast lund õngitsedes. Ott naeris laialt . . .

Midagi nagu kihvatas Herbertis, paistus nagu mõni juga pähe. Maalit juudelda, mõtles ta, jah — sügavamas südamesopis austas ta ju teda. Ta tohtis Maalile seda nüüd kõigi ees pifut mõista anda. Las Gedi näeb, las kõif näetvad! . . .

Ta kargas üles, tuikus Maali poole, kahmas ta ümbert korraka finni — pigistas lume põues puruks, lähendas nägu näole. Maali kis kus enda äkilise liigutusega aga wabaks ja hüppas üle läwepaku kõõki. Herbert järele. Kuid jalg oli kogemata kõrwalseiswata Oti jala taha sattunud — ja mõlemad langesid mütsahtades pikali.

Naerdi. Arwati, et Herbert, jälle mõne iwembuga on haffama saanud, — oli ta ju ka päris wiguritwänt. Kuid Herbert tõusis wandudes püsti, naeratas, wiist sunnitult. Ta autunne oli haawatud. Mifs pidi ta juft Maalile rahwa ees järele liippama?

Ta oli wihanegi, aga naeris. Ifegi ei teadnud, kesse wastu wihane oli — küllap kõigi wastu.

Pill oli pingil, nagu kutsus teda. Seisis juft jäälfamas, kuhu mängija ta pannud.

Gedi istus teiste meeste seffa.

Herbert tahtis teiste tuju hoida, nalja teha. Ta läks, wõttis pilli ja laskis „Lõmba Süri“ lahti, ise tiirles ja hüppas kui marus kaasa.

Tont wõtaks, mida see tähendas: hääl oli nõrk ja kahisew! Herbert litfus ja kis kus küll, aga ei paremat midagi.

„Tõhooo, kuram, mis Trullal nüüd on?“ fitus ta pilli lambiwalgele seades. „Hengab rojo!“

Ta nägu läks korraka ähwardawaks, otsemikule kerkisid tumedad kortjud ja turfusid sooned. Herberti wiha kihises soontes jälle kui kõwa õlu pudelis.

„Kuradi Iontrufed!“ lendas siis wihane wanne ta wäriwetawailt huultilt.

Teisefdi kaesid ammuli kui — mis jäälf nüüd's lahti, kuid ta litfus pilli järsku kofku. Herbert põlnud kunagi wihastunud; mis tal ometi wõis olla? . . .

Lõõtsja oli rebitud piff lõhe, nagu näha, nürida noaga, ja keeli oli murtud. Luuesti häwitatud oli ta töd ja waetw. Nagu faatus ise oli

tõstnud oma kurja käe ta Trulla wastu, ei fallinud teda, püüdis teda häwitada. Herbert aga Trullat ei jäta, ei iial . . .

Tafumisiha, ränk ja tormine tafumisiha fawas ta hinge ärritusega wäetatud, purustatud astjas.

Silmad nagu põlesid leekides, wihawälke puistafid nad ringi.

„Kes tegi?“ kätatas ta kui kõu.

Ei wastanud keegi, oli nagu waheaeg wälgu põrguliseks raffahtuseks.

„Sina, Gedi?“ pöördus ta kahwatu, mahalöödud pilguga küsitawa poole.

„Ah, mis sa'nd—õ—f— Herbert, paranda jälle ää—õf— ja . . .“ lallutas Afu Kustas Herbertile lähenedes. Aga see ei hoolinud enam miffestki. Pimedas wihas wirutas ta waiwfiwale Gedile lõõtsjaga lagipähe, mispääle see röögata-des maha langes.

Ohmuti. Siiga äffi tuli see kõif; oldi kohmetu, et kaitsta.

„Säh, kurat, anna Trulla, taju, taju!“ kähistas hullunud Herbert käesrippuwa pilliga lamawale Gedile hoope jagades.

Naifed põgenesid karjatades toast, lamp langes laualt põrandale puruks. Pimedaks muutus kõif.

„Wõta finni, hoia mõrtsufas finni! Appi!“ haffas Märt Herberti poole tungides kätama.

Küfeldi, tõugeldi, haarati ja anti uksteifele rufikatega, aga Herbert pääfisis minema. Ta tormas kõõki — mehed järele.

Siin olnud naifed kadufid kui hirmunud kanad rehetarre, kuid Herbert tormas otse õue — palja pääga, pill pihus . . .

„Wõtte finni! Appi! Mõrtsufas, mõrtsufas!“ kifas Märt pikali põrandal, kuhu ta kufkunud, ja kihutas mehi Herberti järele.

„Hirmus!“ arutafid naifed pimedas rehetons. „Ega see hääd tähenda. Pole weel niifuguseid pulmi kufkil ennem nähtud. Tapmine, uih—h!“

Aga Herbert jookfisis tuiskawas, sügawas lumes kui meeletu edasi, karjudes:

„Taju, Trulla! Näita, Trulla, mida ja wõid!“

Suba kahmafisid mõned käed ta fuuewarrufa järele, püüdsid teda, aga ootamatult äigas ta lähenejale hirmsa hooobi, nii et see tuikus ja langes, kuid tõusis wähefe aja pärast jälle.

Weel paar sammu tormas ta edasi, siis lauges raskelt kaitahobist lagipähe ühes Trullaga fellele kummuli pehmesse, sügavasse tuifflumme. Pääft niritjes werd ja punatas lund.

Weel liikusid ta huuled, ta litfus pilli enefele rohkem ligi ja wiimane forin ühendas nad igawesti üheks . . .

E. Teppan.

Kevadelaul.

Tuulehoog tõi tumma talve,
tuulehoog tõi kevade.

Ajas väljult valge valve,
päästis köitmed vangide.

Kevad tuli! Kevad tuli!
Kinkis kosutavaid tuuli!

Õisi haljenevaid ajas aas,
sinihelbeid, kannikesi.

Kajas laulest äsja ärgand laas,
kõlistaden kellukesi.

Kevad tuli! Kevad tuli!
Suudles soojalt ilma huuli!

Päike paistis paitaden
sillerdusel sinitaeva.

Liblik tiibu lehvituden
heljus üle õitelaeva.

Kevad tuli! Kevad tuli!
Leegitsemas noorustuli!

Henn.

Oh tule!

Hõljumas õhus on rasket, puhkevat, suurt ja vägevat midagi,
mis nii rahutu, selge ja soe kui armastav süda.

Sügavsiniseks, lõpmatuks, rõõmsaks muutub taevatelk,
tuhkjad pilved haihtuvad atmosfääride merre.

Rõõmmu- ja joovastusidud hiilivad verre
nii mul kui ka sul, ja säravais silmis salaline helk
täis lõõmavat kirge. Tahaksin hüüda:

„Kevad, oh tule, tule! Oled ju õilis ja ilus nii!“

Näe, lumivaip häbeneb, kardab päikese vallatuid kiiri nii armsaid,
kaob ta naeratlev-rõõmsa palge eest — sulab.

Mustab maa — oh kui kurb, kui paljas, kui raagus on ta!

Ta'd nähes vist kurbub taevas — pisaraid sooje hakkab valama.

Ning nagu nõjaväel kõik hakkab tasa ärkama.

Seljast heidab loodus talveune-kuue — haljub, kuulab
mõneldes rõõmurõkkavate lindede hõiskeid ilusaid.

Sala, sala avab lill oma õrna punga
ja kannab ilmale elu magusat aroomi, ilu.
Mida ootad veel, inimene! Ole rõõmus kevadele vastu hõisates!
Näe — terve loodus on kui õrn sünnitav ema,
kui ilusaim neitsitest ehib end tema. . .
Rõõmsad ju kõik, rõõmsad on loomad, linnud, kaladki vees.
Oh trallitust, sillardust, häälightsust, elu!
Kevad, oh tule, tule, koo suvele pärga!

L. Vool.

Kättemaks.

Olen väliselt vana, kui looduse poolt surmale mõistetud tamm, kelle koor on mädanenud ja pehkinud ja mida on uuristanud igasugu söödikud. Olen kui luukere ümbritsetud kollase, haisva nahaga, ent selles luukeres peitub süda, mis on noor, milles tuikab veel kuum, kirglik veri; milles peitub veel tuli, mis lõõmab ja kõike hävitada tahab ja mis iialgi ei kustuks. Ta tahab kätte maksta oma saatusele, tahab kätte maksta inimestele, kes teinud mulle halba, kes sõtkunud mind porri.

Ent tunnen surma lähenemist. Kuulen ta tiibade õudset kohinat ja tunnen, kuis külmad, kondilised käed pigistavad mu kõri, kuis nad tahavad välja kiskuda mu rinnust südant, mis veel hõõgub noorustules, milles peitub veel jõudu ja energiat.

Surm! Mis tahad minust? Miks hiilid mu ümber kui koer, kes tahab salaja hammustada inimest? Lase veel elan! Lase veel vaatan su näkku ja kuulen su õudset naeru. Tahan veel

kuulata, kuis torm ulub metsades, kuis murrab ta puud kui pilpaid. Tahan näha, kuis ilmas keeb võitlus, kuis sõber igatseb tappa sõpra, kuis vend tahab valada venna verd.

Jumalad! Andke jõudu mu lihastele! Andke mulle jõudu, et saaksin täita oma ülesannet, et kätte maksta kõigile, kes olnud mu vastu halvad, kes vedanud mind enesega kuristikku. Lase joon nende verd, ja kui olen jooanud, siis tule ja täida sina oma ülesanne. Siis tule sina, kes sa minu järele nii igatsed. Võta mind oma veriste küünte vahele, küünte vahele, mis lõhnavad inimlihast, ja kannu sinna, kus pole muud kui hammaste kiristamine, kus lõõmav tuli kütab määratud katelt, kus inimesed vaevlevad keevas tõrvas. Siis tunnen rõõmu, kui kuulen, kuis nad oigavad, kuis nad ägavad ääretus valus, siis naeran ühes sinuga õudset naeru ja meie tantsime metsikut valssi, saadetud vaevlevate inimeste oigeist.

F. Huik.

Rohkem rõhku sisetegevusele!

Õpilaste vaimlisi huve väljendab suurel määral õpilaste isetegevus, sest selles peegeldub tahe, jõuda edasi enesearendamises omal jõul ja laiendada oma silmaringi.

Eriti omavad suurt tähtsust siin ringid, misuguseid meil, nagu seeni pääle vihma, õige suurel arvul on tekkinud. Nii mõnelgi neist on oma viis või enam aastaid selja taga, kuna mõni vaevalt alles aasta või poolteise vanune on.

See suur arv erisihilisi ringe on kujukaks tõenduseks sellest, et meil ikka enam ja enam oma huvialal spetsialiseerutakse.

Säärast olukorda tuleks ainult kiita, kui ei esineks siin mõningaid puudusi, mis selle kasu küsitavaks teevad. Üheks puuduseks on see, et pea kõigis ringes on ühed ja samad tegelased. Suurem hulk jääb aga tööst pea täiesti kõrvale. See on küll arusaadav, sest vaimliste huvidega

õpilasi on ikkagi ainult murdosa kogu õpilaskonnast, kuid loomulikult ei saa seda olukorda siiski pidada.

Tekib tahtmatult küsimus, kas meil ei oleks parem tööjõu kokkuhoiu suhtes, kui meil ringe arvult vähem oleks — ja ma arvan, et nii mõnegi ringi liitmine teisega üsna kasulik oleks ringi tegevuse elustamiseks.

Sageli kuuleme kaebusi ringi tegelastelt ja juhtidelt, et õpilased küllaldaselt pole huvitatud ringi tegevusest. Kas ei ole siin süüdi ringide juhatused ise? Võib-olla oleks nii mõnigi huvitatud ringi tegevusest, kui teda osataks aga kaasa tõmmata.

Vaadeldes, missuguses suunas meie ringid praegu teotsevad, näeme, et siin tehakse paljugi eksisamme, mis osalt ongi põhjustanud õpilasis vähese huvi ringi vastu. Ringides puudub sisetgevus, puudub see, mille kaudu saaks õpilasis kõige paremini huvi äratada ringi tööle. Püütakse korraldada võimalikult ainult suuri ettevõtteid, mille kaudu ringi tegevus küll väliselt pisut hiilgust võidab, kuid sisemiselt selle tagajärjel tihti palju kaotab. Suured ettevõtted nõuavad tegelasilt palju energiakulu, kuid see kõik on nagu kaotsi läinud, kui võtta arvesse seda, et ringide ülesanne seisab eeskätt ikkagi oma

liikmete eest hoolitsemises ja nende arendamises. Et üle pääseda seesugusest olukorrast, tuleks rohkem korraldada referaat-vaidluskoosolekuid ja asutada õpirühmi. Referaat-vaidluskoosolekuil võiks refereerida mõni vanem tegelane, mis oleks mõnest küljest kasulikumgi, kui see oleks õpilane, kuid vaidlusteema algatajaks olgu tingimata õpilane, sest ainult siis järgnevad elavad vaidlused, mis suurel hulgal õpilasi kaasa tõmbavad. Ei maksaks aga piirduda ainult selle „kuiva“ osaga, vaid koosolekute kava võiksid täita ka muusikalised ettekanded õpilasilt, deklamatsioonid jne., mis kõik kaasa aitaksid koosoleku elustamiseks ja liikmetes huvi äratamiseks. Praegu teotsetakse tihti ilma kindla eesmärgita ja teadmista, kas sellest teistele või veel vähem enesele mingisugust kasu saadakse. See mõttetu teotsemine paistab nii mitmeltki poolt silma, kus pannakse rõhku ainult liikmete kvaliteedile, mis aga ringi tegevusse halvavalt mõjub.

Selline sihivaesus takistab edukat tööd, ja meil, noortel, tuleks iseäranis suurt tähelepanu pöörata kindlate eesmärkide seadmisele ja versta postide püstitamisele, et ilma-aegset energiakulu ära hoida. Enne kui asume tööle, olgu meil selge, mille poole me püüame!

K. R.

H. Treffneri gümn. õpilaskonnast ja tema alaorganitest.

Nimetatud gümn. õpilaskond sai käesoleva aasta 22. veebruaril kolmeaastaseks. Kolmeaastane laps jõuab ikka juba oma kaela kanda. Nii on lugu ka õpilaskonnaga. Alguses saamatu ja sinnatäna uih-aih rabelev õpilaste kogu on omale juba raamid soetanud. Võib juttu teha isegi mõningast traditsioonist, mis säilitatud tema elu esimesist aastaist. Raske on noortel korraldustööd teha, puudub praktika, veel kaaluvam on aga moment, et noored ise on taltsutamatud ning tihti n. ö. „üleaisa-lööjad.“ Kuid kui on tahet, siis suudetakse ennast ohjeldada ja teisigi, — noortes peitub ju energiat ja seda tuleb tarvitada, aga ainult õieti.

Teatakse, et aina otsene koolitöö arendab inimest ühekülgsest, ent praegusaja konfettkirju elu nõuab mitmekesisust ja süvenemist kui ka

reageerimiskiirust ja -oskust. Cum laude'st kooli lõpetamisel on vähe — on tarvis ka teiste inimhinge külgede minimaalsematki arengut. Ja seda ei saa mujalt kui õpilaste isetegevusest. Möödas on endiste aegade nukuteater, kus üksik isik tõmbas teisi nõõrist ja vedas enese mõttele mõõda; see oli individualismi ainuvalitsus. Praegune sajand on massi sajand — hulk nõuab ja täidab ülesandeid, mida kord tegid üksik-isikud. Napoleon ja Caesar oleksid praegusel ajal võibolla ainult suured politikud, kuid mitte rohkem. Praegusaja masside juhid on ainult teda usaldava hulga tahete ja ettepanekute täidesaatjad. Muidugi ei saa eitada individualismi, kuid oma endise ainuõigusliku koha on ta minetanud.

Et püüda neile eesmärkidele lähemale juba kooliski, sest ülikool on ju ainult spetsialiseeru-

miseks, on hädatarvilik õpilaste ühine kogumik, kus valitseksid eelnimetatud põhimõtted, kus iga liige oleks teadlik ja arenenud vastutus- ja eluvõimeline isik. Neid eesmärke taotleb ja saab kätte osalt ka õpilaskond, Siin peitub ta olemasolu tuum. Kui palju on iseteadvust ja üksmeelt eelnimetatud hääde külgede suunas õpilaskonna kaudu tema üksikliikmeile juurde tulnud, teab iga sellega kontaktis olev isik.

Õpilaskonnal on 8-liikmeline juhatus, kes reguleerib solidaarses kontaktis õpetajate nõu-

Spordiring.

Liikmeid üle saja. Olles suurem ja huvipakuvam ring koolis, on ta töö laiaulatuselisem ja mitmekesisem kui teistes ringides. Korraldas „Kalevi“ uisuteel õpilasohtuid; korraldab kooli võimlas iganädalalisi võimlemistunde ja kursusi. Väärivad tähelepanu vehklemiskursus ja täpsed ning distsipliinirikkad harjutustunnid. Hääks abinõuks ringile ta eesmärke saavutamisel on ta keskpärane tagavara spordivarustist. Ringis on rõhku

Õpilaskonna juhatus ja tegevusorganite juhid a. 1927./28.

koguga õpilastesse puutuvad küsimusi. Lugemislauud pakub vaimset materjali ja vahetundide kasulikku tarvitamist õpilastele. Kooperatiiv võimaldab ostusid teha kergemini kui mujal. Õpilaskonna kaheastmeline kohus lahendab omavahelised asjad ruttu ja õiglaselt. Kuid pää-enearendamise juhuseks on iga nädal korraldatav üldtund vanematele kui ka noorematele klassidele eraldi. Siin kõneldakse, vaieldakse ja kuulatakse; seekõik arendab üksikliikmeid. Õpilaskonnal on kavatsusel veel sisse seada laenu- ja hoiufond, mis võimaldaks summade laenuksaamist juba kindlal alusel.

Erihuviliste liikmete lähemaks töökohaks aga on õpilaskonna alla kuuluvad erisihilised ringid.

Neist allpool.

pandud liikumise ja keha plastilisuse arendamisele; sellega tulebki seletada treffneristide suurt edu pallimängudes. Võrk- ja korvpalli-meeskonnad on tõusnud eesti rahvusmeeskonna tasapinnani, eesotsas säilitades võimeterikast mängijat O. Pedajat. Ka jalg- ja jääpalli-meeskonnad on teistest koolinoorte meeskondadest oma arengult ette jõudnud. Kergejõustik, veesport ja sisevõimlemine riistadel väärivad ringis vähem tähelepanu, kuid üldist tasapinda võib ka siin keskmiseks lugeda. Nime-tama peab sisuliselt õnnestunud spordipidu 1928. a. alul oma kooli võimlas, pidu, mida jälgides sõnataanselt pidi tunnistama:

kus keha, sääl vaimu!

H. T. G. Õ. Karskusring 1927/28.

Püüdes eriti rõhku panna oma liikmete karskusveendumuse tõstmisele, on Karskusring pääsajalikult korraldanud sisetegevust. Ringi juures on töötanud kaks karskus-õpiringi, mille töö tulemusena on korraldatud karskuseksamid alamas ja keskmises astmes. Huvi tõstmiseks liikmete seas ringi tegevusala vastu, samuti liikmete üksteisega tutvustamise otstarbel on korraldatud koos E. N. K. S. T. G. K. R. „Aita'ga“ liikmeteõhtuid mitmekesise kavaga.

Ring on asutanud vilistlaskogu. Nimetamisväärsed ringi ettevõtted oleksid: udupildiõhtud lootusringile, emadepäev, ungari õhtu, karskustunnid koolile, osavõtte III E. N. Karskuskongressist 5 saadikuga ja sellega ühenduses olevaist ettevõtteist.

Ringi juures on edukalt teotsenud 5 alatoimkonda. Ringi 150-kõiteline raamatukogu on leidnud elavat tarvitamist. Liikmeid on 179. Tuleviku tähtsamad kavatsused: kevadikuõhtu, emadepäev.

H. T. G. Õ. Dramaatileine Ring.

Ring korraldas läinud poolaastal dir. Mettus'e juhatusel draamatilis-teoreetilise kursuse ja hr. Põdra juhatusel draamatilis-praktilise kursuse, mille tulemusena Lutsu „Siniällik“ kooli 44. aastapäeval „Vanemuises“ ette kanti.

Käesoleval aastal korraldas näidendivõistluse, mille I väärtusega töö ringi draamatilisel õhtul ette kantakse. Käimas on praktiline draamatiline kursus, kus hr. Põdra juhatusel ette valmistatakse Aitsam'i „Salmisto't“ Õpk.- Ajaloolise ringi õhtul ettekandmiseks. Ligemal ajal algavad praktilised deklamatsioonikursused proua Reimann'i juhatusel.

H u m a n i t a a r - r i n g .

Ringi ülesanne õpilaskonnas on arendada vastavate luuvedega õpilastes nende kunstilisi ja teaduslikke huve. Selles suunas ongi ring oma võimete kohaselt teotsenud. On korraldatud referaat- ja vaidlusõhtuid, luule- ja novellivõistlused, kirjanduslik kohus, kuid tähelepanuväärivam ja suurejoonelisem töö oli ringil „algupärase kirjandusekunsti õhtu“ korraldamine. Korraldusel on praegu kõne- ja vaidlusvõistlused. Tuleb soovitada, et ringi juhatusel oleks tarvis oma töös rohkem läbilõõvat

tahet; siis kujuneks nimetatud ring teguvõimsamaks kui teised, sest huvi ta töö vastu on silmanähtavalt laialine.

A j a l o o - r i n g .

Ajaloo-ring on truuks jäänud oma endisele suunale: tutvustada õpilaskonda ajalosse puutuvais küsimusis ja äratada õpilastes sel alal huvi. Ta jätkas ka sel aastal tööd, korraldades referaatkoosolekuid ja ankeete. Väljastpoolt refereerisid ringis näit. prof. Bauman. Ring korraldas mitmed ekskursioonid ja viis edukalt läbi kaks auhindadega võistlus-kirjatööd: I-se teemal Rootsi ajast, kuna teine oli mõeldud puht-uurimustööks eesti ajaloolisist kohist. Tuleviku töökavas on ringil ette nähtud suurema ajaloolise õhtu korraldamine.

U s u l i s - e e t i l i n e R i n g .

Usulis-eetilise Ringi iga pole kuigi pikk ja ta tegevus on seetõttu alles katsetamisajajärgus. Ringil on praegu 60 liiget, mis teiste ringidega võrreldes keskmine.

Ring teotseb peasajalikult ilmavaatelistele küsimustega, püüdes õpilaste hulgas huvi äratada religioossete küsimuste vastu. Selleks on ring korraldanud referaat-koosolekuid ja usulis-eetilis-filosoofilisi referaate, kuhu kõnelema on palutud professoreid ja teisi nendele küsimustele lähedal seisvaid isikuid. Referaat-koosolekute kõrval on ring korraldanud veel kreeka ja heebrea keele kursuse, mis iseäranis poolehoidu leidis, ja ankeedi. Silmas pidades tarvidust vastava kirjanduse järele, on ring aluse pannud väikesele raamatukogule. Ringi liikmed täidavad silmapaistvat osa laupäevastel hommikupalvetel koolis.

F ü ü s i k a - m a t e m a a t i k a j a L o o d u s t e a d u s e - r i n g .

On korraldatud ekskursioone vabrikuisse (telefonivabrik jne.). On tutvustatud ringi liikmeid üksikute referaatide abil praeguste tehnika suurimate saavutistega. Ringi juhatusel on korraldatud raadiokursus. Õpetust annavad vanemad õpilased, kel sel alal juba praktikat. Kavatsusel on fotokursus. Ka väljastpoolt on referente palutud. Ringil on 500-kõiteline eriteaduslik raamatukogu, mida tarvitatakse rohkesti. Kuulutati välja „majaplaanide võistlus“. Ringil on 100 liiget.

Muusikaring.

On noor, kuid sellegi pärast küllalt teguvõimas. Ringil on oma meeskoor ja solistid. Ta korraldas kontserdiõhtuid, solistide-õhtuid ja referaat-koosolekuid üksikute muusikute elu ja tegevuse arutamiseks kui ka muusika-ajalooga tutvumiseks. Ringi juhatuse tööd tuleb hinnata, sest tema ergutamisel on õpilaskonnas huvi muusika vastu silmanähtavalt tõusnud.

Malering.

Malering on korraldanud edukalt turniire ja mänguõhtuid. Kuigi liikmeid vähepoole, on üldine mängu tasapind võrdlemisi kõrge; nii võitsid ringi

liikmed keskkoolide-vahelises turniiris kaks esimest kohta. Endine laialine huvi male vastu on õpilastes küll raugenud, kuid üksikud on ringi tegevuses seda rohkem oma kohal.

Põllumajanduse-ring.

Ring tahab enese kaudu õpilastesse istutada kontakti maa ja linna vahel. Arusaadav, et õpilaskonnas, kus rõhuv enamik linlastel, pole sel püüdel laialist pinda, kuid ometigi tunneb osa ringi tarvilikkust. Oma ülasannete taotlemiseks korraldas ring eeskätt ekskursioone ja referaat-õhtuid. Ringil on asutatud vastav erisisuline raamatukogu.

Noorte avaldusi.

H. Treffneri gümn. 44. aastapäev.

Aastapäeva puhul korraldati koolis kell 10 homm. aktus ja õhtul „Vanemuises“ pidu.

Aktuse vaimuliku osa täitis õp. hr. Rutopõld, kuna aruannetega esines hr. Treffner.

Hoo- ja temperamendirikas oli aktuse kõne hr. Laar'ilt. Kõneleja näitas, kuidas sõna on väärtusi loovaks teguriks olnud terve ajaloo kestes.

Õhtuse peo eeskavas oli O. Lutsu sümbolistlik ühevaatuseline näidend „Siniallik“. Tegelased, kes eranditult õpilased olid, suutsid küllalt arusaadavalt ja kaasakiskuvalt laval esitada seda mõtte-terikast teost. Eriti andekas mängija näis olevat J. Kuslap, kuna teiste juures eriti diktsiooni puudulikkust tuleb toonitada.

Õhtu kandvam osa aga oli muusikaalsele küljele veeretatud. Hr. Wirkhausi osaval juhatusel kanti ette pikem helitöö, millest osa võtsid pääle laulukoori ja orkestri solistid. Õpilastest-solistidest torkas silma L. Vool, kelle jõurikas hääl võimsalt kuulutas publikule „Kaevuri tervitust“, kuid ka H. Õunapuuga võis rahule jääda. Helitöö menukas esitamine andis tunnistust tehtud hoolsast tööst. Arvurikas kuulajaskond avaldas oma kiitust esinejaile tugeva, kauakestva aplausiga. Kord peol oli eeskujulik, ehkki kõik ruumid rahvaga täidetud olid.

K. R.

Õpilaskonna III aastapäev.

22. veebruaril s. a. sai õpilaskond kolmeaastaseks. Koolijuhatusel lahkel nõusolekul kor-

raldati nimetatud päeval kahe viimase tunni kestel töökoosolek, millest osa võtsid kõik keskkooli klasside õpilased, kuid ka õpetajaid oli õige arvukalt saali ilmunud.

Kõnega esines hr. Treffner. Kõne teemaks oli: „Õpilaskond vaadatuna läbi pedagoogi prilli“. Lugupeetud kõneleja oma kaasakiskuvast ja asjalikus kõnes leidis, et see n. n. „pedagoogi prill“ on küllalt selge selleks, et võimaldada õpilastele mitmekülgset enesearendamist ja isetegevust.

Järgmisena kõneles õpilaskonna juhataja K. Raudsepp teemale: „Milleks rühime tulevikku?“. Vaimustavate ja soravate sõnadega juhtis ta tähelepanu asjaoludele, mis meid sunnivad astuma tuleviku radadele kõhelemata ja kindlalt.

Õhtul oli kooli ruumides korraldatud oma viilistlaste, õpetajate ja õpilaste vaheline kinnine ball. Segaeeskavaga vaheldumisi keereldi lõbusatena moodsaid tantse veeretades omapärase ja efektiivse dekoratsiooni all, mille valmistasid õpilased ise kaasvõitleja O. Läti juhatusel. Eriliselt hääl oli peol õpilaste kui ka võõraste ülespidamine, mis aina meeldiva mulje jättis ballilviibijaile. Mõni minut üle kaheteistkümneme sammuti, ball lõppenud, koju. Mõni koju — kuid mälestused, helged mälestused jäid, milledest õpilaste keskel kõneldi veel kaua.

L. Vool.

10. E. V. aastapäev Treffoonias.

Hommikul kell 1/2 10 algas väikeses saalis aktus, mis pühendatud langenud õpilaste-kange-

laste mälestamisele. Õp. Rutopõld viib kuuljaskonna sügavate tõsiste tunnete haripunkti, kuna õpilased-esinejad igapidi sellele kaasa aitavad. Noorte näod tõendavad, et nende vaim on valmis käsutama end võitlejate ridadesse, kui seda tarvis peaks olema.

Järgnes teises saalis n. n. ilmliku sisuga aktus, kuna esimene puhtvaimulikku laadi kandis. Koolijuhataja hr. Treffner nimetas õigusega neid raskusi võidetuiks, milledega koolielus Vabariigi algpäevil kibedalt võidelda oli. „Parandav töö on lõpule jõudmas“ hüüab ta, „järgnegu nüüd rõõmutoov ülesehitamis-töö!“

Pühalikus vaikuses tasaste, libisevate orkestrihelide saatel toodi vilistlaskogu esindajate poolt saali lipp, mille vilistlaskogu koolile kinkis. Uhke ja aukartust äratav on lipu välimus.

Tõuseb kõnetooli vilistlaskogu esindaja prof. Lüüs, kes soojade, südamest tulevate sõnadega ulatab lipu kooli juhatajale. Ta lausub: „See tuli, mis kujutatud lipu ühel küljel, põlegu kõrgeleloitvalt noorte hingedes ja ärgu kustugu säält iialgi! Tammelehtedest pärg lipu teisel küljel kõnelgu noortele endiste treffoonlaste tööst ja tegevusest, ärgu rauegegu vana isamaalik vaim Treffooniast!“

Lipp antakse koolijuhatajale. Järgneb südamlik hetk. Kõneleja ja hr. Treffner suruvad kätt — langevad teineteisele kaela — saalis puhkeb ääretu ovatsioon, mis ei taha ega taha lõpeda. „Midagi pole ilusamat, kui su õpilased tulevad ja hindavad sind, see on õpetaja suurim tasu oma vaevarikka töö eest!“ lausub hr. Treffner liigutavalt, tänades vilistlaskogu.

Lipp antakse õpilastele üle.

Astub kõnetooli õpilaskonna esimees K. Raudsepp. Ta mõtte- ja sisurikkast esinemisest paistab välja värske ja valmisolev jõud ja energia. „Noored, kui see lipp peaks kattuma ka kuuliaukudega, siiski hoiame ta vardast kramp-likult kinni! Olge julged, auväärt lipuannetajad, meie tugevates rindades leidub tahet teda hoida ja meie jõuküllused käed suudavad teda hoida!“ Kõneleja kutsus kaasvõitlejaid üles lipule truudust vanduma. Nagu sõdurite mõõgad kerkivad kõikide käed.

Kuulajad on sügavasti liigutatud. Üleval meeleolus mindi paraadile.

Õhtupoolel oli koolis avalik rahvapidu. Peakõnega, mis kuulajaid tugevasti köitis, esines

õpetaja hr. R. Kleis. Kavas veel deklamatsioone, orkestri-ettekandeid, soolo-ettekandeid j. n. e.

Õhtul võeti osa ühisest keskkoolide poolt korraldatud meeleavaldus-rongikäigust linnas.

Meeleolu oli terve selle päeva kestes ülev. Oleks rõõmustav, kui see vaimustus kestaks meis kaua, kaua! . . .

Ed. Järve.

Kontserdi õhtu.

9. okt. 1927 korraldas õpilaskonna muusikaring segaeeskavaga kontserdiõhtu. Esinesid õpilaskonna orkester, meeskoor ja üksikud solistid. Helitööd enamuses valitud nimedega autoreilt, nagu Ch. Bériot, Rubinstein, Rachmaninoff, Popp j. t. Kuid Eestigi autoreid polnud unustatud. Orkester sulatas kõrvu liuglevaid Aaviku „Kungla rahva“ rütme ja L. Juhti tüse „Souvenir“ vapustas noorte tukslevaid huuli, Karl Lambi käega cello't seadides. Küpsed olid Olav Rootsi klaveri soolod; aga praegugi nagu vibreeriks Tiedt'i poogen viiulil Ch. Bériot' aariat ja Raff'i kavatiini. Tehniliselt täiuslikum esineja oli O. Roots klaveril, kuid vähe soovida jätsid ka Tiedt ja Lamp. Nõrgemad olid juba tunduvalt flöötesoolod, kus isegi suuga tehtud kõrvalhelid helipalas ei puudunud.

K. R.

A. Kitzbergi leina-aktus.

Kogu Eesti leinas oma parimat draamatikut August Kitzbergi, ka Treffoonias korraldati ta matuse puhul leina-aktus. Väga ilusasti ja liigutavalt võrdles K. Raudsepp teda omas kõnes „Mõningat Kitzbergist“ mäkkeronijaga, kes on jõudnud läbi mitmetest tähistest, kuni süüitas kõrgele tippu tule. Ülevaate A. Kitzbergi loomingu andis hr. Nurm. Aktuse lõppedes rühkisid nii õpilased kui õpetajad „Vanemuise“ juure, et liituda leinarongi.

E. S.

Spordipidu.

Sellise nime all tutvustas õpilaskonna spordiring oma liikmete kehalisi võimeid 1928. a. alul oma gümnaasiumi ruumes kogukale publikumile, kes koosnes eeskätt õppivaist noorist. Kavas: harjutused rööbaspuul, hobusel, kitsel, kurikaharjutused, võimlemistunni demonstreerimine ja natuke teisi numbreid veel.

Eriti väljatöötatud kehaga esines Korko, kellel isegi stiilinatukest ei puudunud, kuna teised esinejad oma nõrku võimeid naljategemisega maskeerida püüdsid. Nõrgavõitu oli ka vehklemise demonstreerimine. Aga silmale juba suupärasemat lõbu pakkus rütmi- ja temperamendirikas algkooli klasside näitlik võimlemistund hr. O. Puusta juhatusel. Lõpunumber — tõvikutega kurikaharjutused — olid huvirikkad seepoolest, et olid omapärased ja ühtlased. Lõpuks paar tundi kena moodsat tantsu — ja lõpp tuligi.

K. R.

Ungari õhtu

korraldati 26. nov. 1927. a. H. T. G. õpilaskonna Karskuringi poolt, mis olt ka ainsaks suuremaks selle ringi eluavalduseks möödunud aastal. Kavas oli esiteks h-ra E. Adamsoni kõne „Ungarist“, milles ta käsitles kaunis pikalt Ungari asukohta ja ajalugu. Peale selle kanti ette üksikuid palasid ungari muusikast ja laulust, sellele järgnes teine kõne külaliselt hr. dr. E. Virányi'lt teemal: „Ungari rahva ja kultuuri ajalooline areng“. Referent rääkis suure paatosega oma kodumaast ja manalasse varisenud meestest ja avaldas lootust, et ka tulevikus Ungari samasena püsima jääb. Lõpuks deklameeris hr. dr. E. Virányi üht oma kodumaa laulu eesti ja ungari keeles. Kohalise organisatsiooni juhataja Agu Põld andis üle koosolekul eesti noorte tervitused ungari noortele. Üldiselt jättis õhtu kenakese mulje, ehk küll osavõtjate arv väiksevõitu oli.

E. S.

Ekspressionismi-õhtu

korraldas õpilaskond 10. märtsil s. a. selleks, et tutvustada oma liikmeid selle kunstivooluga, mis küll praegu moodis pole, kuid mille väärtus selles seisab, et püüdis uut suunda leida, püüdis sisu anda välimuse kaudu. Ja kas pole kõik noored ka uue suuna otsijad ja protestirikkad kõige vana vastu. Seega oleks siiski julgelt küll otsustades, kõik noored elu ekspressionistid.

Ei või öelda, et see oleks noori niivõrt huvitanud, kui ta huvitada oleks võinud. Ilmunud oli umbes sada mõtlejat noort, teistele näis see üleliigne (kahju küll!) olevat! Õhtuga võis siiski rahulduda. Ekspressionismist kujutavas kunstis ja kirjanduses kõneles kunstnik Rasmus Kangro-Pool. Ta kõne oli pildirikas ja kõitev,

kuid kirjanduslikke küsimusi puudutati vähe, mis tingitud mõningast veast. Luuletajate Alle ja Underi ekspressionistlikke luuletusi deklameeris Leo Vool. Katkeid Metsanurga ja Adamsoni vastavaist novellest kandsid ette O. Pedajas ja E. Järve.

Selgitavad ja arusaadavad olid kõne selgituseks näidatavad rohkearvulised udupildid.

K. R.

Kirjanduse-kunsti õhtu Treffoonias.

Humanitaaringi eestvõttel korraldati käesoleva aasta kevadtalvel kirjanduse-kunsti õhtu, kus esinesid ainult omad õpilased. Lõviosa õhtul oli kirjanduslikkude palade päralt, mida esitasid üheksa noort autorit. Nagu noored ikka eelistavad kirjanduse kergemaid vorme, nii ka siin. Esitati pääle arvurikast novellide ettekandmist ka luuletusi, mis juba õige väärtuslikud oma kvaliteedilt olid. Ka novelle ei või, noorte arenemist silmas pidades, alahinnata. Mõnigi neist küündis keskmisele novelli tasapinnale. Kõpsamad tööd olid Raudsepalt, Lepik'ult ja Saks'ilt.

Noor klaverimängija A. Volter esitas oma improvisatsioone klaveril, mis tähelepanu äratasid just omapärasuse tõttu.

Tabavad karikatuurid O. Lätilt naeruvääritasid mõndagi õpilaste iseloomujoont, mida terav silm polnud tähele panemata jätnud.

Õhtult koju tulles võis veenduda ettekannele avasõna ütleva K. Raudsepa väites: „Treffoonias ei kustu kirjanduslik ja kunstiline vaim, sest vabad tuuled, mis puhuvad meie kooli seinte vahel, ei lase seda sündida. Meil on endistest treffneristidest suured kujud (Tammsaare, Tuglas, Liiv) silmi ees, püüdkem lähemale neile; ma loodan, mõni siinseist esinejaist suudab seda kindlasti!“

Õhtul viibides tundus, et noortes on küllalt veel värskust ja tahteküllust; asjata on kurta, et noored olla ideevaesed.

O. T.

Õpilaskonna jõulupuu, mis peeti 17.

dets. läinud aastal, võis igapäev kordaläinuks lugeda. Huvitava jõulukõne pidas hr. Laar, mille järele mõned jõululaulud lauldi. Deklameeris kõpselt ja meeolurikkalt Leo Vool jõuluõhtu luuletusi. Tähtsama osana õhtul oli kingituste jagamine, millepuhul koosolijad palju naerda said, sest pea ükski rohkem tuntud ja silma-

paistnud õpilane ei pääsenud ilma kingituseta. Samuti oli õpetajaid meeles peetud, keda säälsõige mitmeid juhtus olema.

Päärõhku oli pandud sellele, et kingitused sünnitaksid võrdlemisi rohkesti naeru, mis ka nii paljudel täppi oli läinud. Lõbusa meeleolu

loomiseks aitas kaasa kingituste jagaja jõuluvana, kellel ei puudunud rohkelt huumorit.

Lõpuks oli tants ja selle järel ringmänge, kus noorurid pääle naeru lõbusas meeleolus tantsu uhtsid.

F. Huik.

Väljaandja: H. Treffneri gümn. õpilaskond.

Vastutav toimetaja: K. Treffner.

Tegev toimetaja: K. Raudsepp.

Toimetus: K. Treffner, J. V. Veski, K. Raudsepp, E. Saks, I. Riimar, R. Lepik, E. Järve, E. Rätsepp, F. Huik.

SISU:

	lhk.
K. R.: Saateks	1
E. Saks: Soe Jüri pärandus	2
R. Lepik: Taliöö	5
A. Kallits: Poemist «Laulev Paan»	6
A. Jooneots: Päev mineviku varnast	6
K. Kiisk: Herbert Haini lõõtsmoonik	8
E. Teppan: Kevadelaul	12
Henn: Oh tule!	12
L. Vool: Kätfemaks	13
T. Huik: Rohkem rõhku sisetegevusele!	13
K. R.: H. Treffneri gümnas. õpilaskonnast ja tema ala-organitest	14
Noorte avaldusi	17

Kaanepilt ja karrikatuur O. Lätt'ilt.

Keeleline korrektor J. V. Veski.

